

Córka ziemi dobrzyńskiej – Służebnica Boża Matka Maria od NSJ Łempicka

950. rocznica powstania diecezji płockiej jest okazją do dziękczynienia za ogrom otrzymanych łask, ale i do odnowienia pamięci o konkretnych wydarzeniach czy osobach, których życie i działalność budowały wspólnotę Kościoła tej ziemi. Cieszę się, że w ramach obecnego sympozjum, mogę zaprezentować postać niebanalną – kobietę, która tu, na terenie tej diecezji wyrosła, tu nauczyła się wiary, którą z pasją niosła wszędzie tam, gdzie Pan ją posyłał. To Matka Maria od NSJ – w świecie znana jako Walentyna Łempicka. Świadectwo jej ufnej wiary, niezachwianej nadziei, żarliwej miłości i głębokiego życia duchowego wciąż jest aktualne i może stać się dla nas inspiracją do lepszego i pięknego życia.

Walentyna Julianna Józefa Łempicka przysła na świat 7 lutego 1833 roku w malowniczej ziemi dobrzyńskiej, w majątku ziemiańskim Godziszewy, w powiecie lipnowskim¹. Była piątym spośród dziewięciorga dzieci² Jana Pawła Łempickiego herbu Junosza i Wiktorii z Wiercieńskich herbu Ślepowron³. Po upływie czterech dni od narodzin, 12 lutego 1833 roku o godzinie drugiej po południu w kościele parafialnym pod wezwaniem Świętej Trójcy w Rypinie, dziecko przyjęło sakrament chrztu świętego, którego udzielił proboszcz tejże parafii, ksiądz Paweł Gryspanowicz⁴.

---

¹ APW, *Asc Rypin, Akt urodzenia Walentyny Łempickiej*, sygn. 25; AKWAK, *Teczka akt personalnych m. Łempickiej*, sygn. Z 25, *Metryka urodzenia i chrztu Walentyny Łempickiej*.

² Pozostałe rodzeństwo to kolejno: 1. Melania Gertruda Julianna – ur. w 1825r., 2. Rudolf Juliusz Tymoteusz – ur. w 1827r., 3. Jan – ur. 1828r., 4. Paulina Teofila Antonina – ur. w 1830r., 5. Emilia Marianna Tekla – ur. w 1835r., 6. NN dziewczynka – ur. 1837r., 7. Erazm Felicjan Wojciech – ur. w 1840r., 8. Henryk Marian Jan Nepomucen – ur. w 1845r.

³ P. Gałkowski, *Genealogia ziemianstwa ziemi dobrzyńskiej XIX-XX wieku*, Rypin 1997, s. 100; M. A. Stachura, *Służebnica Boża Matka Maria od Najświętszego Serca Jezusa Łempicka (1833-1918). Fundatorka kościoła i klasztoru w Kętach*, Kraków 2006, s. 13-22.

⁴ ks. Paweł Piotr Gryspanowicz (1782-1848) urodził się 24 stycznia w Rypinie jako syn Ignacego i Marianny z Brozdowiczów. Nauki wstępne pobierał u ojców bernardynów w Skępem, a następnie w czerwcu 1802 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Węgrowie, prowadzonego przez księży bartoszków, zwanych komunistami. Tam przyjął w 1805 r. święcenia kapłańskie. Jako wikariusz pracował w Ostrówku nad Wisłą, potem wrócił do Węgrowa. Około 1810 r., za wiedzą przełożonych, przeniósł się do diecezji płockiej. Przez dwa lata był wikariuszem w Rypinie, niecały rok pełnił funkcję wikariusza w katedrze płockiej, następnie wrócił do Rypina i przez trzy lata był tam komendarzem. 10 stycznia 1811 r. otrzymał probostwo rypińskie, a 19 września 1815 r. mianowany nadto dziekanem dekanatu rypińskiego. Funkcję proboszcza pełnił przez trzydzieści siedem lat, to jest do 1848 r. W okresie swego duszpasterzowania ożywił Bractwo Różańcowe w Rypinie założone w 1508 roku. Troszczył się także o szkołę parafialną. Wspierał ubogich. W 1817 r., na zlecenie bpa płockiego Adama Prażmowskiego, przeprowadził wizytację dekanatu rypińskiego. W swojej działalności zastąpił z faktu „uwolnienia Żydów z obowiązku płacenia daniny na rzecz parafii św. Trójcy” na zawsze, ze względu na ich trudną wówczas sytuację materialną. Zmarł w Rypinie w 1848 roku. - Por. M. Grzybowski, *Materiały do dziejów ziemi płockiej*, t. 10: *Ziemia dobrzyńska*, Płock, 1999, 302-310; M.

Dzieciństwo i młodość Służebnica Boża spędziła w Królestwie Polskim pod zaborem rosyjskim. Dwór w Godziszewach położony był przy drodze do Rypina⁵, około 4 km od tej miejscowości. Do zabudowań prowadziła lipowa aleja o długości 200 m, obsadzona po obu stronach dwurzędowym szpalerem drzew – zachowana do dzisiaj.

Walentyna wzrastała w zdrowej i ciepłej atmosferze domu rodzinnego, nacechowanej życzliwością i zaufaniem. Religijni rodzice z troską zadbali o dobre wychowanie i wykształcenie swoich dzieci, angażując domowe guwernantki, cieszące się najlepszą opinią. Tak o tym pisała na podstawie wspomnień Służebnicy Bożej pierwsza kronikarka klasztoru w Kętach s. M. Koleta Lipińska:

[Walentyna] charakter miała szczery, prawy, otwarty i prosty. W młodym wieku była bardzo światową, lubiła bowiem wykwintnie się ubierać i bawić, nie przeszkadzało to jednakże Jej na wskroś religijnemu wychowaniu, jakie odbierała w domu, owszem wszystkie praktyki religijne zachowywała ściśle, mając wzór w Rodzicach, którzy byli w całym tego słowa znaczeniu religijnymi, więc i dzieci pod ich troskliwym okiem wychowywane były po chrześcijańsku przez osoby [...]. Matka Marya w wieku dzieciennem była bardzo kapryśną, jak to nam nieraz sama opowiadała i jak coś chciała przeprowadzić, to musiała i najczęściej to się udawało, że na swoim postawiła, bo była od wszystkich kochana⁶.

Ojciec Walentyny Jan Paweł Łempicki był radcą Dyrekcji Szczegółowej Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Płocku, mieszcącego się przy ulicy Kościuszki 6. Przystąpił do niego 14 maja 1838 roku i był jego członkiem aż do swej śmierci⁷. Była to instytucja finansowo-gospodarcza, która odgrywała także rolę polityczną, przeciwstawiając się działaniom zaborcy i chroniąc polską własność przed sprzedażą w obce ręce. Skupiało się w nim ziemiaństwo o antycarskim nastawieniu. Możliwe, że pełniona przez niego funkcja spowodowała, iż cała rodzina przed 1845 rokiem opuściła Godziszewy, sprzedawszy majątek ziemski, i przenieśli się do Płocka.

Grzybowski, *Dekanat rypiński. Z archiwaliów diecezjalnych płockich XIX wieku*, Rypin 1997, 86-87; M. Krajewski, *Dobrzyński słownik*, 249; J. Tyc, *Rzymsko-katolicka parafia św. Trójcy w Rypinie w latach niewoli narodowej*, Rypin 1991, 110; P. Gałkowski, *Parafia Świętej Trójcy w Rypinie*, 468-469.

⁵ Rypin, miasto powiatowe guberni płockiej, leży nad rzeką Rypienicą, odległość 69 wiorst od Płocka, 50 od Mławy, 28 od Lipna. Do miasta w drugiej połowie XIX wieku należało 631 mórg ziemi i ok. 450 mórg lasu. W 1830 r. było 1619 mieszkańców, a w 1856 r. 2137. Rypin jest starożytną osadą, utworzoną przy grodzie. - Por. B. Chlebowski, *Rypin*, in *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego*, t. 10, Warszawa 1889, 108-109.

⁶ Kęty, Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji, *Kronika kapucynek w Kętach*, 3-4.

⁷ Włocławek, Archiwum Państwowe, *Księga Wieczysta wsi Godziszewo A z lat 1792-1876*, sygn. 88, nr 839/Np, 52-53. Por. A. i K.J. Papierowscy, *Dyrekcja Szczegółowa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Płocku i jej oddziaływanie na region płocki, Notatki Płockie*, Płock 2002, nr 47/1-190, 23; A. Boniecki, *Herbarz Polski*, 308; E. Sęczys, *Szlachta wylegitymowana*, 318-319.

W Płocku rodzina Łempickich, dzięki koneksjom Jana Pawła, stała się częścią tutejszej elity. Ojciec zaczął starannie dobierać kandydatów na mężów swoich dorastających córek. Najpierw dobrze wydał za mąż najstarszą Melanię, potem młodszą Paulinę. Obaj zięciowie posiadali doskonałą pozycję społeczną, majątek oraz przymioty umysłu i ducha, które tak cenił Łempicki. Obaj także prowadzili z nim od lat interesy. Zapewne takiego kandydata do ręki szukał dla swej trzeciej córki - Walentyny. Ona jednak odrzuciła te zaaranżowane przez ojca świetne partie:

[...] Pełna ducha świata i pewna siebie, była pewną, że jest wyższą ponad wszystkich i z tem przekonaniem nie kryła się bynajmniej, owszem oświadczała nie raz, że za Oblubieńca dostanie tak wielkiego Pana, o jakim nikt nie myśli nawet i odrzucała wszystkie partye, które jakkolwiek świetne się wydawały. Lecz oko Boże mimo Jej wiedzy spoczywało na tej duszy wybranej i Pan skrzydłami Swej opieki zasłaniał Ją od wszystkiego broniąc, co mogłoby tą duszę oddalić od Niego⁸.

Z tego też okresu zachowało się pewne wspomnienie, które zapisała po latach w notatkach do *Kroniki kapucynek w Kętach* s. M. Koleta Lipińska:

[...] gdy mieszkała w Płocku jeszcze u Rodziców i kiedy właśnie starano się o Jej rękę zdarzyło się, że raz wyszła rano do kościoła. Żeby sobie skrócić drogę, trzeba było przejść przez plac targowy, na którym sprzedawano nierogaciznę. P:[anna] Walentyna stanęła przed bramą i widząc, że jeszcze nie ma ani jednej fury i że jest zupełnie sucho, postanowiła przejść przez targowicę. Jedną białą rękawiczkę włożyła na rękę, a drugą trzymając w ręce wraz z parasolką przeszła przez środek i wkrótce znalazła się w kościele, lecz gdy już była w kościele spostrzegła, że jedną rękawiczkę w drodze zgubiła, chciała wyjść i zobaczyć czy czasem gdzieś pod kościołem nie leży, lecz pomyślała sobie, wszak ważniejsza Msza św. niż rękawiczka, nie wyszła więc z kościoła. Wysłuchała Mszy św., dla których dziś wcześniej przybyła i dłużej się zabawiła. Gdy wyszła z kościoła było już około 9tej godz. deszcz padał i błoto było na ulicy, a plac targowy roił się od wozów i ludzi, wróciła, więc inną boczną ulicą do domu, myśląc sobie: pewnie już z mojej rękawiczki ani śladu nie ma. Nazajutrz rano wychodzi swoim zwyczajem trochę później na Mszę św., lecz ponieważ wiatr osuszył ziemię, puszcza się tą samą drogą co i wczoraj przez plac targowy, wtem gdy się znalazła na środku całej przestrzeni widzi przed sobą swoją wczoraj zgubioną rękawiczkę, podeszła więc nie chcąc nawet wierzyć oczom i widzi jak ta leży na ziemi jakby jej nie dotknęła wcale najzupełniej czysta nawet nie oprószona ziemią. [...] tu można zauważyć, iż Bóg [...] jakby

---

⁸ Kęty, Archiwum Klarysek od Wieczystej Adoracji, *Kronika kapucynek w Kętach*, 4.

ostrzegał Matkę, iż On Ją na swoją przeznaczył Oblubienicę i pomimo iż żyła tak po światowemu do świata nie należała i jego błotem ubrudzić się nie miała⁹.

Dużym ciosem dla rodziny stała się śmierć Jana Pawła Łempickiego 5 sierpnia 1853 roku¹⁰. Zmarł on wieczorem o godzinie wpół do ósmej w mieszkaniu Łempickich w kamienicy przy ul. Kolegialnej 293 (obecnie nr 18, gdzie znajduje się Centrum Medyczne *Medic Park*)¹¹. Przyczyną zgonu był – jak podają źródła – nagły paraliż¹², co sugeruje, iż najprawdopodobniej doznał on krwotocznego lub niedokrwiennego udaru mózgu. Nikt z najbliższych nie spodziewał się takiego obrotu spraw. Jan Łempicki spoczął na starym cmentarzu w Płocku. Tam też pochowana została później jego żona Wiktoria (zmarła 26 maja 1870 r.).

Po śmierci ukochanego ojca Walentyna początkowo nie mogła się otrząsnąć, długo pozostawała w smutku i żalu, snuła refleksje na temat życia, jego kruchości i przemijalności. Po pewnym okresie zmagania nastąpił przełom. *Namyślając się, w jaki sposób mogłaby przyjść z pomocą tej najdroższej duszy, postanowiła zerwać ze światem, i nie odwlekając dłużej poświęcić się Bogu w życiu zakonnym*¹³.

Strata ojca zaowocowała wewnętrznym nawróceniem i postanowieniem oddania się na służbę Bogu, co było dla niej równoznaczne ze wstąpieniem do klasztoru, *bo wtedy – jak sama wspomina później w jednym z listów - choć jeszcze żyłam na świecie, już sercem doskonale od niego oderwaną byłam*¹⁴. Gdy wyjawiała swój zamiar rodzinie, nie spotkała się ze sprzeciwem ze strony najbliższych. Jej najstarsza siostra Melania, mieszkająca już wówczas w Warszawie, zaprowadziła nawet Walentynę do kościoła Ojców Kapucynów przy ul. Miodowej, by tam mogła ona przedstawić stan swej duszy słynnemu już wówczas spowiednikowi i kierownikowi duchowemu o. Honoratowi Koźmińskiemu¹⁵, który od tej

⁹ Kęty, Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji, *Notatki do Kroniki kapucynek w Kętach*, 1-2.

¹⁰ Płock, Archiwum Państwowe, *Księga Aktów Urodzenia, Małżeństwa i Zejścia parafii Płockiej 1853 r. Akt zgonu Jana Pawła Łempickiego*, sygn. 28, nr 209, 43; Płock, Archiwum Diecezjalne, *Księgi Metrykalne parafii Płockiej. Księga zgonów 1851-1854*, sygn. 3719, nr 209, 174.

¹¹ Płock, Archiwum Państwowe, *Akta kancelarii notariusza Jana Piechowskiego w Płocku 1846-1858, Spis po Janie Pawle Łempickim*, sygn. 50/235/0/12/821, 2.

¹² Kęty, Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji, *Kronika kapucynek w Kętach*, 5.

¹³ Kęty, Archiwum Klarysek od Wierzytwej Adoracji, *Kronika kapucynek w Kętach*, 5.

¹⁴ Zakroczym, Archiwum Warszawskiej Prowincji Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów, *Listy sióstr kapucynek z Kęt do o. H. Koźmińskiego, Listy M. Marii od NSJ Łempickiej*, nr 19, sygn. III E, t. 2, cz. 1, 21, [Warszawa, luty 1866], 2.

¹⁵ o. Honorat Koźmiński OFMCap (1829-1916), syn Stefana i Aleksandry Kahl, stanu szlacheckiego. Do kapucynów prowincji polskiej wstąpił 21 XII 1848 w Lubartowie. Śluby proste złożył 21 XII 1849 r., a uroczyste 18 XII 1850. Świecenia kapłańskie przyjął 27 grudnia 1852 r. z rąk bpa A. Fijałkowskiego w kościele św. Krzyża w Warszawie. Był znany jako świetny spowiednik, utalentowany kaznodzieja i prowadzący konferencje religijne. Po kasacie klasztoru w Warszawie 1864 roku zamieszkał w Zakroczymiu, a od 1892 do śmierci mieszkał w Nowym Mieście. W latach 1872-1898 założył ok. 17 zgromadzeń zakonnych skrytych, tak męskich jak i żeńskich. Papież Jan Paweł II ogłosił go błogosławionym 16 X 1988 roku w

chwili stał się jej przewodnikiem i ojcem. Odprawiona przed nim spowiedź generalna z całego dotychczasowego życia sprawiła, że Walentyna podjęła radykalną decyzję ukierunkowania swej egzystencji na Boga. Był to, jak sama przyzna, kulminacyjny moment jej nawrócenia¹⁶.

Ostatecznie, po odbyciu naznaczonej przez o. Honorata rocznej próby¹⁷, pociągnięta oblubieńczą miłością Jezusa, 5 VIII 1859 r. wstąpiła w Warszawie do młodego Zgromadzenia Sióstr św. Feliksa z Cantalice¹⁸, założonego i kierowanego przez m. Angelę Truszkowską¹⁹. Formatorem pierwszych sióstr tejże wspólnoty i ich duchowym opiekunem był sam o. Koźmiński²⁰. Podczas obłóczyn, które miały miejsce dn. 8 grudnia 1859 r., Walentyna otrzymała habit franciszkański i nowe imię – s. Bronisława²¹, a rok później została dopuszczona do złożenia profesji zakonnej wzorowanej na formule tercjarskiej²².

We wspólnocie Sióstr Felicjanek pełniła rozmaite funkcje: była kwestarką²³ i zakrystianką²⁴, a w latach 1861-62 przełożoną w Zakładzie Domu Schronienia Opieki Najświętszej Maryi Panny przy ul. Żelaznej w Warszawie²⁵. Był to zakład dobroczynny dla około 20-40 kobiet, będących niejednokrotnie w konflikcie z prawem i mających na swym sumieniu wiele różnych wykroczeń. Kobiety te, zwane potocznie „Magdalenkami”, nie zawsze przebywały tam dobrowolnie, stąd praca z nimi nie należała do łatwych²⁶.

S. Bronisława, choć dobrze radziła sobie w życiu apostolskim, od początku jednak nosiła w sercu pragnienie życia bardziej radykalnego, klauzurowego. Pragnienie to wzmoгло

---

bazylice św. Piotra w Rzymie. - Por. J. Gadacz, *Słownik Polskich Kapucynów*, t. 1, Wrocław 1985, 611-613; G. Bartoszewski, M. Korolko, *Patron zawierzenia i wytrwania. Okruchy myśli Bł. Honorata Koźmińskiego, kapucyna (1829-1916)*, Warszawa 1989, 22.

¹⁶ AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 59, [12 VIII] 1884, s. 160; nr 22, [Warszawa, 1866], s. 68; nr 26, [Warszawa, 1867-1869], s. 81.

¹⁷ AKWAK, Kr.KwK., s. 6-7.

¹⁸ APSFK, sygn. 32, *Księga przyjęcia do Zgromadzenia Sióstr Św. Felixa Trzeciego Zakonu S. O. Fran.[ciszka] od początku zgromadzenia 1855 r.*, s. 8.

¹⁹ M. Maria Angela – Zofia Truszkowska (1825-1899), ur. się 16 V w Kaliszu, córka prawnika Józefa i Józefy z Rudzińskich. W 1855 r. założyła w Warszawie Zgromadzenie Sióstr św. Feliksa z Cantalice. Zmarła 10 X 1899 r. Jan Paweł II 18 kwietnia 1993 r. w Rzymie ogłosił ją błogosławioną. Por. M. J. Szmigielska, *Ciemność jak dzień zajaśnieje, bł. Maria Angela Truszkowska założycielka felicjanek (1825-1899)*, Warszawa 1993, s. 11, 20, 50.

²⁰ *Historia Zgromadzenia SS. Felicjanek na podstawie rękopisów*, t. 1, Milwaukee 1924, s. 10 i 60.

²¹ APSFK, nr 32, *Księga przyjęcia do Zgromadzenia Sióstr Św. Felixa Trzeciego Zakonu S. O. Fran.[ciszka] od początku zgromadzenia 1855 r.*, s. 8.

²² Tamże, nr 32, s. 8.

²³ A. Truszkowska, *Wybór Pism*, t. 2, cz. 1, *Listy do o. H. Koźmińskiego*, nr 35, [Warszawa, 8 III 1862], s. 130.

²⁴ AKWAK, Kr.KwK., s. 11.

²⁵ AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 4, [Warszawa], 25 II 1861, s. 7-10; nr 6, [Warszawa, 1861], s. 15; nr 10, [Warszawa, 1861-62], s. 22; nr 11, [Warszawa, 1862], s. 23; nr 13, [Warszawa, 1862], s. 26; nr 14, [Warszawa, 1862], s. 28-30; nr 16, [Warszawa, 1862], s. 33-34; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 44-46.

²⁶ *Hist. Zgom.*, t. 1, s. 46 i 52; M. Werner, *O. Honorat Koźmiński kapucyn 1829-1916*, Poznań-Warszawa 1972 s. 124, przypis 3.

się w niej szczególnie, gdy 4 października 1860 roku ze wspólnoty felicjańskiej wyłoniła się gałąź kontemplacyjna, która przyjęła nazwę SS. Kapucynek²⁷. Młoda s. Łempicka wielokrotnie prosiła swych przełożonych o pozwolenie na przejście do klauzury, ci jednak zwlekali z udzieleniem takiej zgody, widząc, iż Bóg dał jej liczne talenty przydatne w apostołstwie czynnym, takie jak zdolności organizacyjne, łatwość nawiązywania kontaktów międzyludzkich oraz radzenia sobie w nieprzewidzianych czy ekstremalnych okolicznościach²⁸.

W wyniku upadku powstania styczniowego w roku 1863, nastąpiła kasata zakonów w Królestwie Polskim²⁹. 17 grudnia 1864 roku odczytany został Siostron Felicjanek ukaz kasacyjny, mocą którego rozwiązano zgromadzenie a siostry czynne zmuszono do zdjęcia habitów i rozejścia się do domów rodzinnych. W tej trudnej sytuacji s. Bronisława wraz z dwoma innymi felicjankami habitu nie zdjęła i za protekcją swej rodzonej siostry Melanii zatrzymała się przez około dwa i pół roku w klasztorze Sióstr Wizytek na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie³⁰. Pobyt w tym klauzurowym zgromadzeniu umocnił w niej jeszcze bardziej pragnienie życia kontemplacyjnego.

W 1867 roku s. Łempicka przeniosła się do Krakowa, gdzie Siostry Felicjanki rozpoczęły budowę kościoła i klasztoru przy ul. Smoleńsk³¹. Stamtąd została wysłana przez przełożonych na kwestę – najpierw w obrębie Austrowęgier³², a potem do Belgii i Francji³³.

---

²⁷ B. Dmowska, *Matka Maria Angela Truszkowska Założycielka Sióstr Felicjanek (1825-1899)*. Życiorys, t. 1, Buffalo 1949, s. 40.

²⁸ AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 21, [Warszawa], II 1866, s. 51; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 43.

²⁹ P. Gach, *Kasaty zakonów na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773-1914*, Lublin 1984, s. 175; B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 7, Lublin 2003, s. 356-360.

³⁰ ASWW, sygn. A 41, *Kronika Wizytek w Warszawie 1864-1911*, s. 29-30; AKWAK, Kr.KwK., s. 12-14; AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 23, [Warszawa, 1866], s. 70-73. Felicjanki, które zatrzymały się z s. Bronisławą u Wizytek to: s. Modesta Pstrokońska (1832-1882) i s. Aniela Jeziorańska (1839-1917). Por. A. Truszkowska, *Wybór pism*, t. 1, s. 3.

³¹ *Hist. Zgrom.*, t. 1, s. 353; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 51.

³² AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 25, [Kraków], 20 IX [1867], s. 76-80; AKMK, *Akta dotyczące Zgromadzenia Sióstr Felicjanek 1860-1875. Prośba Wawrzyńca Oprzędka, Komisarza Biskupiego Zgromadzenia Felicjanek, o pozwolenie wyjazdu na kwestę w obrębie państwa austriackiego dla Bronisławy Łempickiej i Cherubiny Łapczyńskiej* z dn. 7 IX 1868 r.; nr 1558, *Pozwolenie na prośbę* z dn. 7 września 1868 r., z dn. 10 IX 1868 r.

³³ AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 26, [Kraków, 1867-69], s. 81, 83-84; nr 28, 29 VI [1869], s. 88-89; AKMK, *Akta dotyczące Zgromadzenia Sióstr Felicjanek 1860-1875. Prośba Wawrzyńca Oprzędka, Komisarza Biskupiego Zgromadzenia Felicjanek, o pozwolenie wyjazdu na kwestę do Belgii i Francji dla Bronisławy Łempickiej i Rafaeli Sadowskiej* z dn. 14 I 1869 r.; nr 70, *Pozwolenie wyjazdu na kwestę do Belgii i Francji* z dn. 16 I 1869 r.; nr 1397, z dn. 1 IX 1869 r.

W kwietniu 1870 r., udała się jeszcze do Rzymu w celu uzyskania zatwierdzenia konstytucji Zgromadzenia SS. Felicjanek³⁴.

Po powrocie do kraju, za zgodą o. Honorata i m. Anny Bielskiej³⁵ zaangażowała się całkowicie w sprawy klauzury. Ponieważ po kasacie zakonów kapucynki zostały przymusowo przesiedlone do klasztoru SS. Bernardynek w Łowiczu³⁶, s. Łempicka wykazując się wielką odwagą i przedsiębiorczością, osobiście udała się do Petersburga, by u cara Aleksandra II postarać się o przyznanie im odrębnego klasztoru³⁷. Wbrew wszelkim przeszkodom misję tę wykonała i to z powodzeniem - w 1871 r. kapucynki dzięki niej przeniosły się na stałe do Przasnysza. Mimo zakazu przyjmowania nowych kandydatek, s. Bronisława została przyjęta tam do klauzury i pod imieniem s. Marii od Najświętszego Serca Jezusa rozpoczęła nowicjat w ukryciu³⁸.

Liczne represje rządowe sprawiły, że po kilkumiesięcznym pobycie zmuszona była opuścić przasnyski klasztor³⁹. Nie tracąc jednak nadziei na realizację swego powołania klauzurowego w przyszłości, zaangażowała się w działalność konspiracyjną, pełniąc rolę łączniczki między internowanymi w Zakroczymiu kapucynami, a innymi ich placówkami, kapucynkami i rozproszonymi felicjankami⁴⁰. Poszukiwana przez policję carską żyła w ciągłym zagrożeniu, zmieniając miejsce pobytu, ubiór i pseudonim. Kilkakrotnie niemalże cudem uniknęła dekonspiracji i aresztowania⁴¹.

Za radą o. Honorata i przasnyskiej przełożonej m. Izabeli Lebenstein⁴² w listopadzie 1872 r. udała się do Rzymu⁴³, gdzie z pozwoleniem Ojca Świętego Piusa IX, jako kapucynka,

---

³⁴ A. Truszkowska, *Wybór Pism*, t. 2, cz. 2, nr 95 [Kraków] 13 III [1870], s. 207-208; H. Koźmiński, *Pisma*, t. 3, cz. 1, l. 77, *Do Marii Anny Bielskiej*, [Zakroczym, 14 IV - 30 V 1870], s. 270; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 55-56.

³⁵ M. Maria Anna – Jadwiga Bielska (1821-1907) – felicjanka. W 1869 r., po ustąpieniu m. Angeli Truszkowskiej z urzędu przełożonej generalnej zgromadzenia, została wybrana na ten urząd. Por. A. Truszkowska, *Wybór pism*, t. 1, s. 25.

³⁶ *Hist. Zgrom.*, t. 1, s. 308.

³⁷ ASKP, *Kronika Sióstr Kapucynek*, s. 24-25; AKWAK, Kr.KwK., s. 37-42; RGIA, sygn. 821, *O Фелицианках в Прасньише*, l. 2-3, *Prośba do cara Aleksandra II o udzielenie klasztoru* z dn. 1 XII 1870 r.

³⁸ APSFK, sygn. 32, *Księga przyjęcia do Zgromadzenia Sióstr Św. Felixa Trzeciego Zakonu S. O. Fran.[ciszka] od początku zgromadzenia 1855 r.*, s. 8, uwagi: przejście do klauzury s. Bronisławy w 1871 r.; AKMK, *Akta dotyczące Zgromadzenia Sióstr Felicjanek 1860-1875. Prośba Wawrzyńca Oprzędka, Komisarza Biskupiego Zgromadzenia Felicjanek, o pozwolenie przejścia do klasztoru klauzurowego dla s. Bronisławy Łempickiej* z dn. 4 X 1872 r.; nr 1587, *Akt pozwolenia na przejście s. Bronisławy Łempickiej do klasztoru klauzurowego* z dn. 8 X 1872.

³⁹ RGIA, sygn. 821, l. 7, *Raport dla Dyrektora Departamentu Spraw Duchownych Obcych Wyznań, hrabiego Siwersa sporządzony przez generała adiutanta Timaszewa*.

⁴⁰ AKWAK, Kr.KwK., s. 57-67; RGIA, sygn. 821, opis 2, d. 291, *Монастырь капуцинов в Закроциме*, l. 14, M. A. Stachura, dz. cyt., s. 65; M. Werner, dz. cyt., s. 289.

⁴¹ AKWAK, Kr.KwK., s. 62-67; *Hist. Zgrom.*, t. 2, s. 144.

⁴² M. Maria Izabela – Franciszka Lebenstein (1837-1918) – kapucynka. W 1866 r. została przełożoną sióstr klauzurowych. Urząd ten pełniła do śmierci. Zmarła w Przasnyszu w 1918 r. Por. A. Truszkowska, *Wybór pism*, t. 1, s. 69.

odbyła nowicjat u Sióstr Maryi Wynagrodzicielki⁴⁴. Tam też 8 września 1873 r. złożyła śluby proste według Reguły św. Klary na ręce generała kapucynów o. Idziego Baldesi⁴⁵.

Jeszcze w 1873 r. papież Pius IX udzielił jej pozwolenia na otwarcie na ziemiach polskich nowego klasztoru kapucynek, jeśli tylko zaistnieją sprzyjające ku temu warunki⁴⁶. Równocześnie s. Łempicka została mianowana przełożoną tej przyszłej fundacji⁴⁷. Po powrocie z Rzymu nie od razu udało jej się przystąpić do realizacji tego dzieła. Dopiero w 1880 r. przybyła do Galicji, przychylnie przyjęta przez miejscowego ordynariusza ks. bpa Albina Dunajewskiego⁴⁸, który na miejsce powstania nowej wspólnoty kapucynek wyznaczył Kęty⁴⁹. Tam to z wielkim zaangażowaniem, ale i pośród piętrzących się nieustannie trudności, m. Maria od NSJ podjęła się budowy kościoła i klasztoru. Fundusze na ten cel uzyskiwała głównie z kwesty, na którą w większości udawała się osobiście⁵⁰.

Stopniowo zaczęły się zgłaszać kandydatki do tworzącej się wspólnoty. W 1884 roku m. Łempicka wraz z czterema pierwszymi siostrami na stałe zamieszkała w Kętach i zajęła się budową⁵¹. Z przebiegu prac regularnie zdawała relację o. Honoratowi. Na jej prośbę o. Koźmiński zaprojektował ołtarz główny do powstającego kościółka pod wezwaniem Trójcy Przenajświętszej⁵². Ostatecznie 10 września 1893 r. ks. kard. Albin Dunajewski konsekrował

---

⁴³ M. A. Stachura, dz. cyt., s. 66-67; M. Werner, dz. cyt., s. 287.

⁴⁴ AKWAK, *Teczka akt personalnych m. Łempickiej*, sygn. AP 25/Z, *Prośba s. Marii Łempickiej do Ojca Świętego Piusa IX*, z dnia 4 VII 1873 r.; nr 22100/10, *Odpowiedź Stolicy Świętej*; ASMR, sygn. 310, *Journal de la maison de Rome 1873-1878*, s. 145.

⁴⁵ ASMR, sygn. 310, s. 149; AKWAK, *Teczka akt personalnych m. Łempickiej, Potwierdzenie dopuszczenia i przyjęcia ślubów Matki Marii Łempickiej przez generała zakonu kapucynów – Idziego z Kortony*, Rzym 26 X 1873 r., sygn. AP 25/Z; Kr.KwK., s. 86-90; AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszki 1910-1915*, sygn. 6259 z 18 XII 1898 r. O. Idzi Baldesi OFMCap (1813-1889) – pochodził z Kortony. W latach 1872-1884 był generałem zakonu OO. Kapucynów. Por. H. Koźmiński, *Pisma*, t. 4, s. 187, przypis 9.

⁴⁶ AKWAK, *Teczka: Akta Stolicy Apostolskiej, Odpis pozwolenia wystawionego przez Piusa IX na fundację*, 10 XII 1873 r. sygn. ASAp I.

⁴⁷ AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszki 1910-1915, Sprawozdanie ks. Macieja Warmuza i ks. Jakuba Walkosza, proboszcza z Głębowic*, Kęty, 19 XI 1907 r.; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 72-73.

⁴⁸ H. Koźmiński, *Pisma*, t. 4, *Listy do Mniszek Klarysek Kapucynek 1865-1915*, Warszawa 1998, nr 42, *Do Siostry Klary Leontyny Nalepińskiej*, [Nowe Miasto n. Pilicą], 16 I [1907 r.], s. 171; AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 60, [Kęty], 8 XII [1884], s. 162. Kard. Albin Dunajewski (1817-1894) – ur. 1 III w Stanisławowie jako syn Szymona i Antoniny z Błażowskich. W 1859 r. rozpoczął studia teologiczne w seminarium duchownym w Krakowie, a w 1861 r. przyjął święcenia kapłańskie. W 1879 r. papież Leon XIII mianował go biskupem krakowskim, a następnie w 1890 r. został podniesiony do godności kardynalskiej. Zmarł 18 VI w Krakowie i został pochowany w katedrze na Wawelu. Por. P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, Warszawa 1992, s. 52.

⁴⁹ AKWAK, Kr.KwK., s. 91; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 75.

⁵⁰ AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszki 1910-1915*, sygn. 569, *Pozwolenie dla m. Łempickiej na kwestę na Żmudzi z 17 II 1883 r.*; *Sprawozdanie ks. M. Warmuza*, Kęty, 7 VI 1895; AKWAK, Kr.KwK., s. 96.

⁵¹ AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszki 1910-1915*, sygn. 138, *Sprawozdanie ks. M. Warmuza*, 7 VI 1895 r.

⁵² AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 47, [1881], s. 135; nr 48, [Kęty, 6 VI] 1881.

tę nową świątynię⁵³. Warto wspomnieć, iż do kęckiego konwentu kapucynek 14 maja 1887 roku wstąpiła Joanna Hałacińska, późniejsza Matka Józefa, założycielka oraz pierwsza przełożona płockiego Zgromadzenia Sióstr Pasjonistek.

Przez ponad 20 lat m. Łempicka czyniła starania u władz państwowych i kościelnych o prawne zatwierdzenie utworzonej przez siebie wspólnoty⁵⁴. Skromne zabezpieczenie materialne kapucynek budziło jednak niepokój zarówno jednych jak i drugich. W tej dramatycznej sytuacji m. Maria nie zawahała się nawet osobiście udać się do Wiednia do cesarza Franciszka Józefa I. Wizyta ta, wbrew pokładanym w niej nadziejom, skończyła się jednak fiaskiem⁵⁵. W końcu z pokorą i prawdziwą miłością do Kościoła i Jego pasterzy, Matka przyjęła decyzję o wcieleniu kęckich mniszek do posiadającego odpowiedni status prawny Zakonu Franciszkanek Najświętszego Sakramentu ze Lwowa (obecnie SS. Klarysek od Wieczystej Adoracji)⁵⁶.

W roku 1910, mając za sobą 77 lat pełnego trudów życia, m. Maria od NSJ po raz kolejny rozpoczęła nowicjat, z wiarą i godną podziwu uległością poddając się kierownictwu młodszych, mniej doświadczonych sióstr⁵⁷. Ostatecznie 31 stycznia 1914 roku w obecności ks. Macieja Warmuza⁵⁸ złożyła upragnioną uroczystą profesję zakonną, która przypieczętowała niejako całe jej życie, przepełnione miłosnym zjednoczeniem z Jezusem i Jego najświętszą wolą⁵⁹.

Od chwili inkorporacji jej głównym zajęciem było to, co kochała i praktykowała przez lata – adoracja Bożego Serca ukrytego w Najświętszej Eucharystii. Do listopada 1916 roku

---

⁵³ AKWAK, Kr.KwK., s. 102; APMKK, *Kronika parafii św. Małgorzaty i Katarzyny w Kętach 1833-1995*, s. 56-57; AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 74, 11 VIII [1893], s. 192 i 194; nr 78, [IX-X 1893], s. 202.

⁵⁴ AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszkaniki 1910-1915*, l. 5657, *Odpowiedź z Konsystorza do c. k. Namiestnictwa we Lwowie*, Kraków, 3 III 1897 r.; l. 56569, sygn. 3534, 8 X 1897, *Odpis rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z Lwowa 13 VII 1897 r.*; AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 124, [Kęty, po X 1897], z odpisem pisma z 8 X 1897, s. 306; nr 125, [Kęty, kon. X 1897], s. 310; nr 126, [Kęty, kon. X 1897], s. 315; nr 129, [Kęty, po 22 XI 1897], s. 326; nr 131, [Kęty, 1897], s. 331.

⁵⁵ H. Koźmiński, *Pisma*, t. 2, l. 11, *Do Ojca Bernarda Edwarda Christen*, [Nowe Miasto n. Pilicą, 6 III 1897 r.], s. 123; AWP, *Listy m. Marii od NSJ Łempickiej do o. Honorata Koźmińskiego*, nr 72, [Kęty] 28 III [1893], s. 187.

⁵⁶ AKWAK, Kr.KwK., s. 148-149; AKMK, *Teczka: Kapucynki 1883-1909 – Franciszkaniki 1910-1915*, sygn. 6095, *M. Klara Nalepińska do Konsystorza*, 24 VIII 1909 r., l. 6943, 18 X 1909, *M. Izabela Markiewicz do Konsystorza*, zawiadania o pozwoleniu Stolicy Apostolskiej na unię, z dołączonym listem kard. Józefa Kalasantego Tuto de Vives – protektora Zgromadzenia Franciszkanek Najśw. Sakramentu, nr 153/09, Rzym, 15 VI 1909, oraz l. 4398, Rzym, 25 IX 1909 r.

⁵⁷ Tamże, s. 171-172; M. A. Stachura, dz. cyt., s. 132-134; I. Żyduch, *Zakon Franciszkanek Najświętszego Sakramentu w Polsce w latach 1871-1939*, s. 150.

⁵⁸ ks. Maciej Warmuz (1846-1937), ur. w 1846 r. w Hecznarowicach. Świecenia kapłańskie otrzymał w roku 1872. Od 12 listopada 1881 r. do 30 stycznia 1922 roku proboszcz w Kętach. Od 1907 r. dziekan oświęcimski. Por. APMKK, *Kronika parafii św. Małgorzaty i Katarzyny w Kętach 1833-1995*, s. 52.

⁵⁹ AKMK, l. 143 z 2 I 1914, Ks. M. Warmuz zawiadania książecko-biskupi konsystorz, że na mocy pozwolenia z 23 XII 1913, nr 9276/13 przeprowadził egzamin kanoniczny przed ślubami uroczystymi; l. 144, 5 I 1914, *Wydelegowanie ks. Warmuza do odebrania ślubów uroczystych Franciszkanek Najśw. Sakramentu*.

pilnie spełniała obowiązek adoratorki Najświętszego Sakramentu. Regularnie spieszyła na swój „dyżur” przed Sanctissimum zarówno w dzień jak i w nocy, zwłaszcza w godzinach od 3.00 do 5.00 nad ranem⁶⁰. W końcu, zmęczona wiekiem i niejedną chorobą, zmarła w opinii świętości 24 stycznia 1918 roku. Jej doczesne szczątki spoczęły na cmentarzu komunalnym w Kętach⁶¹. Gdy 7 lutego 2006 roku ordynariusz bielsko-żywiecki bp Tadeusz Rakoczy otworzył jej proces beatyfikacyjny na szczeblu diecezjalnym⁶², kości Służebnicy Bożej zostały złożone w sarkofagu w Kaplicy Męki Pańskiej w przyklasztornym kościele.

6 lutego 1910 r. sufragan krakowski bp Anatol Nowak dokonał w tymże kościele uroczystego wystawienia Najświętszego Sakramentu do publicznej adoracji. Od tego dnia trwa w Kętach nieprzerwanie wieczysta adoracja Jezusa ukrytego w białej Hostii. Nawet podczas I i II wojny światowej adoracja ta nie została ani na chwilę przerwana. Z tej racji 21 listopada 1999 r. bp Tadeusz Rakoczy ogłosił tę świątynię, wzniesioną staraniem m. Łempickiej, lokalnym Sanktuarium Wieczystej Adoracji Najświętszego Sakramentu. W tym roku przypada 25. rocznica tego wydarzenia.

Od czasu wszczęcia procesu beatyfikacyjnego, zarówno w Kętach jak i w rodzinnym Rypinie, trwa stała modlitwa wiernych o wyniesienie na ołtarze Matki Marii. Wprawdzie nie pozostawiła ona po sobie traktatu o życiu duchowym ani też żadnego pisma o charakterze teologicznym, a główną spuścizną po niej stanowią listy, jednak już pobieżne zapoznanie się z tymi tekstami rysuje przed oczyma czytelnika przejmujący obraz niezwyklej kobiety pełnej wiary, nadziei i miłości, pokornej i prostej zakonnicy, podążającej za Panem ubogim, czystym i posłusznym w niełatwej polskiej rzeczywistości XIX-go wieku.

Główną nadprzyrodzoną siłą pozwalającą m. Łempickiej przewycięzać zewnętrzne i wewnętrzne przeszkody i ograniczenia, oraz promieniować na co dzień pokojem i optymizmem była niewątpliwie głęboka i mocna wiara, wyrażająca się najpełniej w postawie całkowitego zaufania Bogu – najlepszemu Ojcu. Wiarę tę ożywiała niezachwiana nadzieja, że po trudach doczesnej pielgrzymki, znajdzie kiedyś ów upragniony dom *nie ręką ludzką uczyniony, lecz wiecznie trwały w niebie*⁶³. Ta nadzieja przenikała jej szarą codzienność i sprawiła, że Matka bez zniechęcenia, cierpliwie i wytrwale przemierzała ścieżki doczesności.

---

⁶⁰ M. A. Stachura, dz. cyt., s. 137.

⁶¹ AKWAK, *Kronika klasztoru kęckiego*, t. 2, 1912-1929, s. 79-91; *Teczka akt personalnych, Nekrolog Siostry Marii od Najświętszego Serca Jezusa*; APMKK, *Mortuorum Kenty (1893-1918)*, t. 11, *Akt zgonu Marii Łempickiej*, nr 10, s. 385.

⁶² AKWAK, *Komunikat biskupa bielsko-żywieckiego o rozpoczęciu w dniu 7 lutego 2006 r. procesu kanonizacyjnego Służebnicy Bożej Matki Marii od Najświętszego Serca Jezusa (Walentyny Łempickiej) z Zakonu Sióstr Klarysek od Wieczystej Adoracji zmarłej w opinii świętości 24 stycznia 1918 r. w Kętach*, sygn. 85/06.

⁶³ 2 Kor 5, 1.

Z zachowanych świadectw przebija bardzo mocno zachwyty m. Marii nad tajemnicą miłości, którą Bóg obdarzył jej duszę. Ta niepojęta i niczym niezasłużona łaska zaowocowała w jej sercu pragnieniem dozgonnej wierności, duchem autentycznej pobożności i głęboką pokorą względem swego Stwórcy i Pana. W promieniach Jego miłości m. Łempicka odczytała swoje powołanie, które wiernie realizowała przez całe życie.

Trwa proces beatyfikacyjny Służebnicy Bożej na szczęblu rzymskim. W wyniku tegoż procesu Stolica Apostolska, opierając się na całości pism i świadectw o jej życiu, oficjalnie uzna – mamy nadzieję – jej nieprzećiętność i świętość. Niezależnie od tego już dziś można stwierdzić, że życie i postawa moralna m. Marii pozwala zaliczyć ją do grona tych, którzy pierwotną nadzieję do końca zachowali silną⁶⁴.

---

⁶⁴ Por. Hbr 3, 14.